

PORTRETTEDET:
- En verden full av muligheter

Se side 20

LIKEPERSONER:
Vi er her for deg!

Se side 8

FAG:
Å klare seg selv i hverdagen - hvilken rolle spiller håndfunksjon?

Se side 32

En verden full av muligheter

I en alder av 21 år har Leo Aleksander Enerstvedt allerede reist verden rundt. Nylig har han også startet eget firma og jobber for at andre med nedsatt funksjonsevne skal få flere tilgjengelige reisemål og tilpassede aktiviteter.

TEKST: CHARLOTTE ÅSLAND LARSEN

CP-bladet møter Leo hjemme i Kolbotn utenfor Oslo. Her bor han sammen med faren Kjell, men styrer sin egen hverdag ved hjelp av en døgnkontinuerlig BPA-ordning. Hjemmet vitner om en reiseglad familie med store og små suvenirer fra ulike kriker og kroker av verden. På veggene henger det bilder fra de mange reisene.

I 2022 startet Leo firmaet «HandyFun», for det er akkurat det det skal dreie seg om – å komme seg ut og ha det gøy. Vi setter oss ned ved kjøkkenbordet for å prate om den unge gründerens ønske om å gi personer med nedsatt funksjonsevne og assistansebehov muligheten til å dra på tur og komme ut i naturen – og hva som førte ham dit.

– Jeg gjør dette først og fremst for andre, men målet er å kunne utvide og leve av dette også, sier Leo.

Starten på en drøm

Etter det siste året på videregående skole søkte Leo seg videre til et år på folkehøyskole. Han hadde tidligere vært på CP-foreningens sommerleir og så frem til et helt år

med faglig og sosialt påfyll. Dessverre ble ikke året på folkehøyskolen det han hadde drømt om. Brutte løfter om tilstrekkelig assistanse til deltagelse i aktiviteter på kvelder og i helgene, førte til at han sluttet.

– Grunnen til at jeg reagerte på folkehøyskolen, var fordi jeg har opplevd og gjort veldig mye gjennom oppveksten min, sier Leo.

Han vet at han kan gjøre så mye mer, med riktig assistanse og de hjelpemidlene han har.

– Hadde det ikke vært for de erfaringene jeg allerede har, hadde jeg nok ikke visst bedre, sier han.

Leo var alene på rommet om kveldene og i helgene. Han skryter av ansatte, skolemiljø og tilgjengelig skolebygg, men uten mulighet til å være med på sosiale aktiviteter, var det ikke verdt det.

For mange er folkehøyskolen en arena for å bli selvhjulpne i større grad, men for Leo er ikke det relevant.

– Han må ha assistanse til alt

– hele dagen. Det viktige for ham er å leve med og å styre assistanseordningen, forklarer faren.

Trenger sosial assistanse

Under intervjuet med CP-bladet, er det faren som hjelper Leo med å fortelle sin historie.

– Han har språket, men det er tungvint noen ganger. Når han blir satt i situasjoner med mye folk og

mye aktivitet rundt seg, blir det vanskelig. Han trenger tryggheten ved å ha en assistent der, som kan fullføre en setning og sørge for at han kan delta i samtalen, sier Kjell.

Han opplever at mye er lagt opp rundt den fysiske assistan-

sen, men at den sosiale assistansen er lite omtalt. For å kunne delta sosialt, trenger Leo at en person som kjenner ham godt bistår i samtalen og hjelper til med setningene.

– Alle kommunikasjonshjelpemidlene jeg har prøvd til nå, har fungert dårlig for meg, sier Leo.

Det er tidkrevende å bygge opp et godt ordforråd og lage setninger, og han opplever at det ofte går raskere å si ordene selv. Han har forsøkt

” Hadde det ikke vært for de erfaringene jeg allerede har, hadde jeg nok ikke visst bedre.

EVENTYRLYSTEN: Leo drømmer om nye reisemål og nye opplevelser. Foto: Charlotte Åsland Larsen

1

2

3

øyestyring, men siden øynene ikke flytter seg jevnt, fungerer det ikke godt nok for ham.

Ble gründer

Erfaringene fra folkehøyskolen inspirerte Leo til å gjøre en forskjell for personer i samme situasjon som ham selv.

«Hva gjør jeg nå?» tenkte han etter å ha avsluttet skoleåret før tiden. Den aktive 21-åringen har vært mye på Geilo for å kjøre sitski og fikk nyss om et hotell som skulle bygges om til leiligheter. De hadde et handikaprom, men visste ikke hva de skulle gjøre med det.

– Da sa jeg at jeg ville ha det, sier Leo, som fort begynte å snakke med hotellet om tilpasninger. Frøet som ble sådd, har nå blitt til en tilpasset ferieleilighet på Geilo.

– Jeg reiste rundt for å se på ulike løsninger og valgte det jeg syntes fungerte best, sier Leo, som blant annet har tilpasset leiligheten med personløfter, bredere dører og fjerning av terskler. Leiligheten har også skapsenger som kan slås opp for mer gulvplass og møbler du kan komme inn under med store rullestoler.

– Det første målet er å få i gang utleie av denne leiligheten. Hvis det blir bra, er det kanskje nye muligheter der oppe, sier Leo.

Han tenker også på andre steder, men bruker foreløpig tiden sin på markedsføring av leiligheten i Geilo. Nå er målet til Leo å gjøre tilbudet kjent i lokalmiljøet, bli kjent i områder man kan komme rundt med rullestol og se på tilpassede aktiviteter.

BPA som barn

Da Leo fikk BPA i en alder av ti år, var han det første barnet i kommunen som fikk en slik assistanseordning.

– Han fikk støttekontakt fra han var seks år, men jeg var opptatt av at det var assistanse og ikke støttekontakt han trengte, fordi han kom til å måtte bruke assistent hele livet.

4

Hvis du skal ha et naturlig forhold til det, må du begynne som barn, sier Kjell.

Faren var klar på at det var Leo som skulle styre ordningen fra han var barn, slik at det ble en naturlig del av livet hans. Det gjør at han nå kan holde på med egne ting også, uten at assistenten blander seg i det han gjør, men er tilgjengelig ved behov.

Personlig kjemi og at de snakker godt sammen, er viktig når nye assistenter tilsettes i ordningen.

– Alle praktiske ting kan læres, sier Leo, som i dag styrer ansettelse, vaktliste, oppfølging av bytter og hvem som skal være med på hva, selv.

– Plutselig er det en ny person

i huset, som jeg ikke vet navnet på en gang, ler Kjell.

Verdensvant

Leo og faren tar CP-bladets journalist med for en nærmere titt på reisebildene som henger på veggen. De er det mange av, og begge forteller med stor entusiasme. Bildene viser alt fra olabilerace i Norge til seiltur i Karibien.

– Da vi var i Karibien, var Leo det første barnet de hadde sett i rullestol i området der, sier Kjell, og må trekke på smilebåndet når ett av mange gode reiseminner dukker opp:

– Det var happy hour på milkshake på en av restaurantene. Da begynte vi med dessert, og så spiste vi middag etterpå hvis vi

1 MIDTØSTEN: Leo tar en selfie sammen med assistenten sin foran Burj Khalifa, en skyskraper i Dubai. Foto: Privat

2 VINTERVÆR: Mye vær er ingen hindring. Leo liker å være utendørs hele året. Foto: Privat

3 KARIBIEN: Leo var det første barnet de hadde sett i rullestol, da han var på katamarantur i Karibien.

4 MOTORSYKKELTURER: Med Leo i sidevognen og faren Kjell bak rattet har duoen vært på mange turer rundt om i Norge og Europa.

orket det. Det gjorde vi hele den ferien.

Den verdensvante duoen har også vært på flere motorsykkelturer med Leo i sidevogn og rullestolen festet bakpå. Den første gangen de gjorde det, var Leo bare fire år og satt i et stort barnesete i sidevognen.

– Vi hadde skjerm så Leo kunne sitte og se på Flåkløya Grand Prix mens vi kjørte. Vi hadde også intercom i hjelmene, slik at vi kunne snakke med hverandre underveis, forteller Kjell. Turene har tatt dem gjennom både Norge og Europa, i alt fra norske dalstrøk til Alpene i Sveits.

– Livet mitt har aldri blitt begrenset, sier Leo, som trekker frem disse motorsykkelturene som noen av sine aller beste reiseminner.

– Ja, vi har hatt mange fine opplevelser med den. Jeg husker en gang vi kjørte gjennom Monaco. Da kom det to stykker i hver sin nye Ferrari for å vise frem bilene sine foran kasinoet. Da vi kom kjørende i motorsykkelen, snudde alle kameraene sine mot oss i stedet, sier Kjell, og humrer mens han minnes noen snurte sportsbiljåførere.

Alt har ikke gått på skinner på tur ute i verden, men som regel finnes løsninger på de utfordringene som dukker opp. Leo og Kjell forteller om ombygging av rullestoler for å kunne kjøre på stranda, om finurlige hjelpemidler kjøpt på nett og en stå på-vilje og eventyrlyst som har muliggjort mye.

Planlegging er nøkkelen

Sammen har far og sønn vært i godt over 20 land, og Leo er ikke i tvil om at han kommer til å reise mye i årene som kommer også. Han drømmer seg bort til varmere strøk, er glad i bading og særlig asiatisk mat.

– Egentlig overalt i Asia, svarer han på spørsmål om hvor han kunne tenke seg å reise fremover. Leo har selv asiatisk bakgrunn og

trekker frem Bali som et av mange reisemål som står høyt oppe på lista.

Nå gjelder det å få lært opp assistentene, slik at han kan dra ut i verden alene også. Årene med reising har gitt verdifull erfaring, og både far og sønn deler raust av erfaringene de har gjort seg.

– Begynn å planlegge ett år før og bruk Airbnb. De har egne kategorier for rullestolvennlige overnattingssteder, parkering og alle slike ting, sier Leo.

Faren trekker frem at det kan være lurt å se på andre reisendes bilder av for eksempel hoteller for å skaffe seg et inntrykk av hvordan det er.

– Og vær ikke redd. Folk snakker kanskje ikke samme språk som deg, men de er ikke annerledes i andre land. De er mye mer hjelpsomme enn du tror, sier han, men understreker at det alltid er en del praktiske ting å tenke på.

– Dette med toalett er alltid en ting. Det er ofte den største frykten ... kommer jeg meg på toalettet? Det fungerer som regel bra nedover i Europa, men det er viktig å planlegge og sikre at du har toalettmuligheter. En god rullestol er også viktig, manuelle stoler setter seg fort fast, sier han.

– Og reis med assistenter som har reist mye, sier Leo, som også tipser om en hotellkjede han har funnet og som fungerer godt. I fjor sommer la han opp kjøreturen fra Norge til Alicante i Spania etter beliggenheten til Holiday Inn-hotellene.

– De er veldig nøye med bookingen. De spør meg hva jeg trenger, sier Leo, og forklarer at kjeden har hoteller stort sett over hele verden.

Fire rullestoler

Leo og faren er ikke redd for å ta sjanser og byr på mang en reisehistorie. På en begivenhetsrik tur

til Costa Rica for et par år siden testet de å reise med fire rullestoler. En elektrisk, en dusjrullestol, en manuell – og en Hippocampe for å komme ut på tur i fjellene og på stranda.

– Vi hadde undersøkt og fått godkjent å reise med elektrisk rullestol, sier Kjell, som var spent på om alle stolene kom med. Det gjorde de.

– Bilene er så små der nede, så det var bare så vidt det ble plass, sier Kjell, og ser på sønnen sin: – Du ble sittende bak-frem med bakhjulene oppunder setet foran den ene gangen, og det var så vidt de fikk klemt igjen bakdøra. Der satt du og så ut gjennom bakruta, – med all bagasjen stablet rundt.

– Da var det ingen som skjønte noen ting. De hadde ikke sett så mange rullestoler før, sier Leo.

Den største utfordringen kom heldigvis ikke før på hjemreisen. På siste etappe hjem til Norge var flyets

bagasjeluke for liten. Rullestolen til Leo måtte demonteres og stodelene ble plassert rundt forbi inne i flyet.

– Bakkemannskapet var nytt og uerfarent og visste

ikke hva de skulle gjøre. Hele flyet måtte bli stående og vente på det som endte med én og en halv times forsinkelse, sier Kjell.

Stolen kom med til slutt, men bagasjen med batteriladeren ble derimot borte allerede på turen ned til Costa Rica.

– Og jeg må ha den stolen i bilen på vei hjem, sier Leo.

Som de siste passasjerene for dagen kom de omsider ut av flyplassen, og strømmen holdt til de kom inn i bilen.

– En meter før du var på plassen din var det tomt for strøm, så da måtte vi dytte deg på plass, sier faren. Men trygt hjem kom de, med enda flere opplevelser og gode historier i bagasjen. ■

” Reis med assistenter som har reist mye.

■ ENDELIG TILBAKE. Storsamlingen er endelig tilbake etter to års pause. Husk påmeldingsfristen 3. juni om du vil sikre deg plass helgen 6.-8. september. Foto: Charlotte Åsland Larsen

Bli med på Storsamlingen 6.-8. september!

TEKST: ANITA HANKEN

CP-foreningens største medlemsarrangement er tilbake på Thon Hotel Arena i Lillestrøm helgen 6.-8. september 2024.

Det er to år siden forrige gang Storsamlingen samlet nesten 200 mennesker til en helg full av faglig og sosialt innhold. Nå er sekretariatet i full gang med planleggingen av årets samling.

Likepersontilbud

Storsamlingen er en viktig møteplass for våre medlemmer, og mange deltar år etter år. Samlingen er et likepersontilbud hvor medlemmer fra hele landet møtes, og

dette blir den 11. samlingen siden 2011. Erfaringsutveksling mellom deltakerne står i sentrum, og i år skal også CP-foreningens ulike nettverk involveres i enda større grad i utformingen og fornyelsen av de ulike kursene.

Påmeldingen åpner 3. mai

Påmeldingen åpner fredag 3. mai med presentasjon av de ulike kursene man kan velge mellom. Målet er at alle skal finne noe som

kan passe dem. Dette blir annonsert både via CP-foreningens nettside cp.no og i sosiale medier. Ønsker du plass på årets samling, er det lurt å holde av helgen allerede nå og huske påmeldingsfristen mandag 3. juni.

Plasser fordeles på de ulike kursene etter at påmeldingsfristen har gått ut, og avbestillingsfristen er 5. august. ■